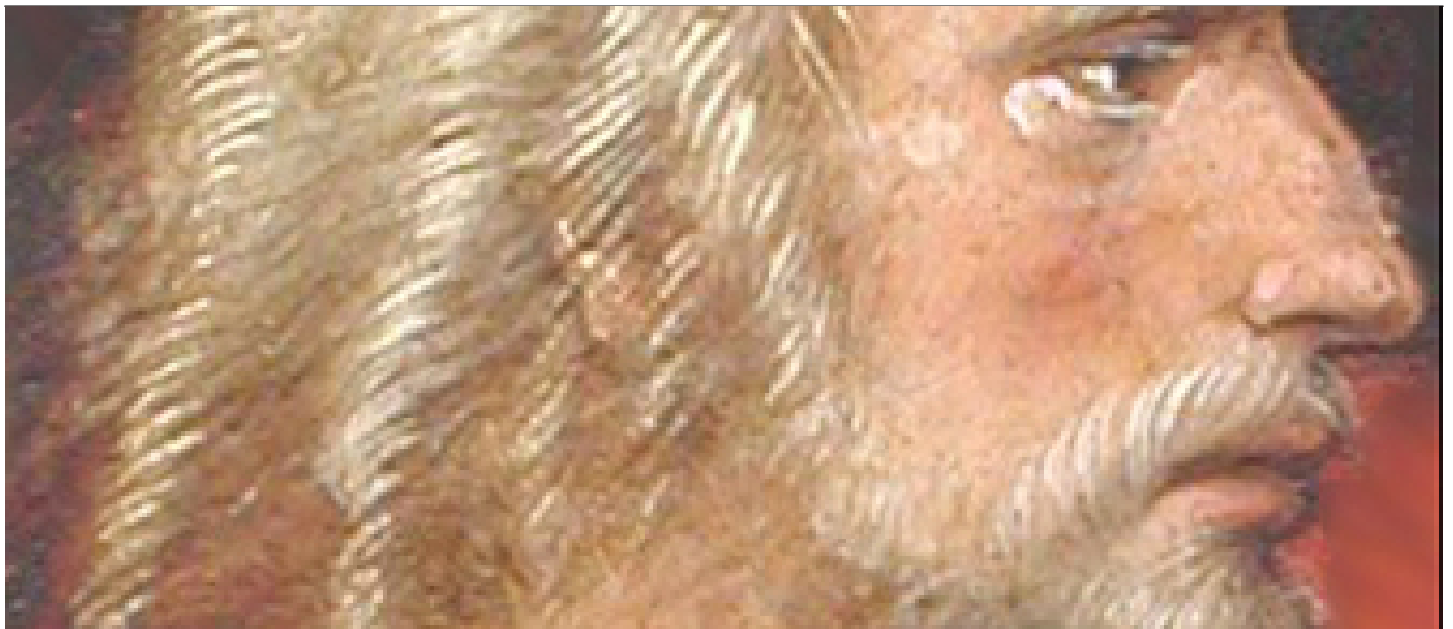

L'edat d'en Cristòfor Colom l'any 1492

Autor: Pep Mayolas

Data de publicació: 20-02-2011

En un plec adreçat a l'Audiència de Descàrrecs l'any 1504, en Cristòfor Colom diu de si mateix que des de l'edat de vint-i-vuit anys serví en l'empresa i conquesta de les Índies. Aquesta edat no s'avé de cap manera amb la cronologia oficial del Colombo genovès, però si l'examinem amb deteniment, trobem un nou indicatiu de la veritable identitat del descobridor d'Amèrica.

Al plec adreçat a l'Audiència de Descàrrecs després de la mort d'Isabel la Catòlica (1504) per reclamar el compliment de les Capitulacions, en Cristòfor Colom afirma que "des de l'edat de vint-i-vuit anys serví en l'empresa i conquesta de les dites Índies, en què féu a vostra altesa tan gran i assenyalat servei, sens despesa del seu patrimoni reial i sens perill dels seus súbdits".¹ En Pere Català i Roca ja veu que aquesta edat no pot ser i diu: "Com sigui que Colom tenia notòriament molt més de vint-i-vuit anys el 1492 i va navegar aqueix any per compte dels Reis Catòlics, és clar que al·ludeix una empresa de les Índies en època molt anterior".² I a continuació, sense arriscar-se a cap càlcul alternatiu, relaciona aquest "serví en l'empresa i conquesta de les dites Índies" amb el viatge de predescoberta. Però aquesta expedició evocada pel mateix Colom tingué lloc l'any 14773; de manera que, si prenem com a hipòtesi l'edat del Colom genovès, nat el 1451, veiem que als seus vint-i-vuit anys estariem parlant de l'any 1479, moment en què no és possible d'establir un començament de l'empresa de les Índies ni trobar en Colom al servei dels Reis Catòlics.

Atès que la cronologia oficial situa l'arribada d'en Colom als regnes d'Isabel i Ferran el 1485, podríem considerar que és aquesta la data en què el descobridor entrà a servir als monarques en l'empresa de les Índies i aleshores ens surt que un Colom de vint-i-vuit anys al 1485 seria nascut l'any 1457, cosa que el fa gairebé incompatible amb el rei Renat, a qui sabem que servia el 1472 perseguint la nau Fernandina.⁴ Per tal com sabem que és el mateix Cristòfor Colom qui rep la patent de cors i és a ell a qui es confia la comesa de capturar la galiassa Fernandina,⁵ ens trobem que el capità dels corsaris, un Colom nat el 1457, tindria aleshores quinze anys. Un protagonista excel·lent per a una novel·la d'en Jules Verne, però inversemblant de tot en tot en el context de la guerra civil catalana del segle XV.

Si prenem la interpretació literal que en Colom serví en l'empresa i conquesta de les Índies l'any 1492 a l'edat de vint-i-vuit anys —pel fet que és el 1492, i no abans, que va embarcar-se per compte dels Reis Catòlics cap al Nou Món—, ens surt un descobridor nat el 1464, de manera que el 1472 comandaria les naus que persegueixen la Fernandina a l'edat de nou anys, faria la predescoberta als tretze el 1477 i vindria a presentar el seu projecte amb vint-i-un anys el 1485. És evident que ens trobem davant d'un geni precoç en el sentit més ampli de l'expressió. Tot plegat acaba ensorrant-se definitivament, però, quan llegim el mateix Colom que ens diu, en una carta del 1501,6 que ja fa més de quaranta anys que navega, cosa que desfà els comptes de manera concloent, perquè representa que el 1460 no només ja havia nascut, sinó que tenia edat suficient per haver-se fet a la mar.

Per tal com els números no quadren de cap manera, ens situem ara davant la interpretació literal —l'edat de vint-i-vuit anys al 1492— però contemplant-la com el resultat del retoc d'un censor, de manera que el vint-i-vuit que ens ha arribat correspondria a un setanta-vuit, en realitat. Si la xifra constava en números convencionals (78) al document primigeni, només calia afegir una ratlleta a la base del "7" per convertir-lo fàcilment en un "2". L'edat de setanta-vuit anys passa a ser vint-i-vuit automàticament, i així ho copiaria el traductor del plec al castellà, sense qüestionar-se si allò tenia cap sentit. I si els anys del descobridor estaven escrits en números romans, LXXVIII, cosa més probable, només calia fer desaparèixer la "L" del davant i tindrem l'incongruent Colom que se'n va a fer les Amèriques amb unes joioses XXVIII primaveres.

Davant d'aquestes consideracions, ens fa l'efecte que la impossible edat de vint-i-vuit anys del descobridor al 1492 és la substitució d'un guarisme original que se'ns avé perfectament amb l'edat del militar i antic diputat barceloní Joan Colom i Bertran, nascut el 1414, i que l'any 1492 en què serví en l'empresa i conquesta de les Índies tindria justament setanta-vuit anys.

Pep Mayolas

1 PERE CATALÀ i ROCA, Un corsari anomenat Colom, Rafael Dalmau, Editor, Barcelona, 1991, p. 101.

2 Ídem.

3 Ídem, p. 59.

4 Ídem, p. 29-30.

5 Ídem, p. 29.

6 Ídem, p. 65.